

Методичний коментар до теми “Ідеї — винаходи — відкриття”

Цікавий підсумок і продовження обговорення

Тема цього місяця стала вже традиційною: вона є у всіх класах молодшої школи (наприклад, тиждень 19 “Ми — винахідники”, 1 клас). Адже кожна дитина — трохи винахідник, тому навіть сама назва теми зацікавлює учнів і мотивує до її вивчення.

Дайте дітям змогу відчувати себе справжніми винахідниками — винайти свою фантазійну країну з давно знайомими мешканцями, пригадати віртуальну подорож на фестиваль монгольф'єрів і поміркувати, як нині можна використовувати повітряні кулі, пригадати винаходи людства і спробувати знайти найважливіший, надати свою пропозицію щодо заходів боротьби з шумовим забрудненням, трохи покритикувати роботу інших винахідників тощо. Так можна перетворити клас на **Лабораторію фантазійного винахідництва**.

Налаштуйте дітей так, щоб вони не сприймали формувальне оцінювання як контроль знань, оцінювання їхньої роботи, а розглядали як можливість підсумувати набуті знання, подивитися інакше на вже знайоме, можливо, пробачити те, що за певних причин залишилося поза увагою.

І, звичайно, відповіді на запитання опитувальника мають підштовхнути дітей до обговорення. Тож важливо спостерігати, які саме запитання найбільше зачепили, що діти обговорювали, про що, можливо, сперечалися. Це також важливий момент для розуміння, як діти сприйняли ваші акценти, як вони їх для себе розставили, як краще перейти до наступної теми, під яким кутом її розкривати.

Важливо показати дітям, як багато вони дізналися, чого цікавого навчилися. Ми маємо ще раз показати нашим учням, що здобуті знання знадобляться їм у житті. Діти розмірковують, що сподобалося, а що ні, що хочеться змінити, а що змінювати не варто.

Спостерігайте, які завдання опитувальника сподобалися учням найбільше і поміркуйте над тим, щоб продовжити їх обговорення в наступні місяці — зробити їх темою проєктів, лепбуків, влаштувати виставку, створити книжку тощо.

Нагадуємо, що форму, в якій відбуватиметься оцінювання, визначає педагог, зважаючи на умови навчання, можливості дітей і їхніх батьків. Не варто виключати можливість опрацювання опитувальника вдома, разом із батьками. З одного боку, батьки побачать, чого діти навчилися за місяць, зрозуміють важливість і практичну спрямованість набутих знань і вмінь. З іншого боку, об'єктивно побачать рівень знань, зрозуміють, над чим варто попрацювати. А можливо, й деякі запитання опитувальника варто обговорити в родині.

Розглянемо, як можна аналізувати відповіді учнів на запитання опитувальника.

Тест на довіру між педагогом і учнями

Через два місяці навчальний рік вже добігає кінця і діти вже мали звикнути до нової форми оцінювання. На цей час стосунки педагога з учнями мають остаточно скластися і це запитання має показувати, чи змінилися вони і як саме. Це ваш щомісячний моніторинг довіри — уважно стежте за його показниками і вчасно дійте, щоб у вашому колективі було все добре.

Нагадуємо, що важливо побачити не ім'я та прізвище з класного журналу, а чи може вчитель правильно зрозуміти, де чії відповіді. Адже тест на стосунки в класі — питання

довіри між педагогом, учнями й батьками. Якщо діти довіряють педагогові, упевнені, що вчитель справді виконає свої обіцянки, знають, що батьки не сваритимуть за погані відповіді, то дитина відрекомендується так, щоб було зрозуміло, хто саме відповідав на запитання.

Відкриваємо Лабораторію фантазійного винахідництва

Відкрийте з дітьми Лабораторію фантазійного винахідництва. Під час підсумку цієї теми проведіть перші заходи, а потім можете порадитися з учнями й зробити Лабораторію постійною, влаштовувати презентації винаходів для батьків, долучати дорослих до винахідницької діяльності. Отже, розпочинаємо!

Фантазійна подорож до Уявленьдії

Зверніть увагу на те, що цього разу ми вперше просимо дітей письмово обґрунтувати свою відповідь, зробити щось поза межами опитувальника — наприклад, намалювати вигаданого мешканця Торбокраю. Дітям ще складно письмово формулювати свої думки, тому звертаємо їхню увагу на те, що в опитувальнику вони мають коротко написати головну думку, а потім розвинути її, підсумовуючи тему, під час інших заходів, у розмові з педагогом сам на сам чи в міні-групі тощо. Форму спілкування обирає вчитель, розуміючи, як його учням буде комфортніше.

- З ким із мешканців Торбокраю ти подружився/подружилася найбільше? Напиши коротко, чому ти подружився/подружилася саме з цим персонажем.
- Пофантазуй і вигадай свого мешканця Торбокраю. Як його звати? Намалюй його. Мені буде дуже цікаво і приємно подивитися на нього.

Не наполягайте на тому, щоб усі діти обов'язково показали вам свої роботи: якщо у вас із учнями високий рівень довіри, вони самі прагнутимуть показати вам те, що створили.

Наступні запитання на розвиток асоціативного мислення, уміння уявляти написане, відчувати мову. Це своєрідні творчі ігри зі словами: діти мають здогадатися, про що йдеться, пригадавши знайомі слова, і вигадати власні.

- Прочитай імена. Чи можуть вони належати мешканцям Торбокраю? Познач ім'я мешканця іншої країни.
- Придумай назву країни, де мешкають Тролей Бас, Бусинка Авто, Таку Лі, Сегус Вейгус.

Тим дітям, які в захваті від цих запитань, можна запропонувати придумати власну уявну країну з давно знайомими нам мешканцями (така робота може проводитися за бажання дітей індивідуально, парами або в групах) — намалювати мапу країни, вигадати імена мешканців, описати характер кожного, створити макет країни та її мешканців, а потім інсценізувати ситуації, які можуть відбуватися в уявній країні.

Пригадуємо мандрівку на фестиваль монгольф'єрів

Ці запитання допоможуть пригадати мандрівку на фестиваль повітряних куль, повторити не лише властивості повітря, а ще й властивості води, порівняти їх.

- Пригадай властивості води й повітря. Знайди спільні та відмінні властивості.

Далі — запитання на розвиток критичного мислення, вміння встановлювати відповідність між окремими фактами (наприклад, ми подорожували навесні, тому на зимові світлини точно можна не звертати уваги).

- Познач світлину, зроблену під час фестивалю повітряних куль у Кам'янці-Подільському.
- Які висновки ти можеш зробити, переглянувши ці світлини?
- Чи можна назвати китайські ліхтарики попередниками повітряних куль?

Ці запитання дають дітям змогу дещо розширити набуті знання, відчуті себе винахідниками. Не звертайте уваги на фантастичність способів використання монгольф'єрів: головне зараз навчити дітей висувати якомога більше різних ідей, а от уже під час обговорення можна обережно, щоб не образити маленьких винахідників, з'ясувати, які ідеї варто втілювати в уявній казковій країні, а які — в реальній.

- Як варто використовувати повітряні кулі сьогодні?
- Як ти використовував/використовувала б повітряні кулі?

Тим дітям, яким сподобалося вивчати історію аеронавтики, можна запропонувати розгорнути дослідження далі і з'ясувати, якими були перші літаки.

Винаходи і винахідники

І от ми підійшли до найбільш винахідницьких запитань — показуємо дітям незнайомі винаходи, просимо уважно роздивитися їх і зробити власні висновки, вигадати щось своє. Не судіть відповіді дітей занадто суворо. Головне зараз — напрям думки, наскільки близько діти підійшли до правильної відповіді, які аргументи висунуті для обґрунтування. Це лише перша письмова спроба, тому обов'язково треба ще й усно обговорити відповіді на ці запитання, дати змогу маленьким винахідникам за бажання презентувати власні розробки.

- Придивись уважно до творів художників-винахідників. Хто з них користувався, окрім звичного приладдя, ще й фотоапаратом?
- Який винахід ти вважаєш найважливішим? Обґрунтуй відповідь.
- Яку якість винахідника ти вважаєш найважливішою?
- Які винаходи можуть спричинити шумове забруднення?
- Як гадаєш, наскільки важливо боротися з шумовим забрудненням?
- Поміркуй і напиши свою пропозицію, як боротися з шумовим забрудненням.
- Чи можна вважати цей предмет винаходом?
- Чи зручно було б користуватися такими столовими приборами?

Тим дітям, яким сподобалися ці запитання, запропонуйте озирнутися довкола, поміркувати, які прилади потребують удосконалення, висунути власні ідеї, поміркувати над тим, якими будуть речі в майбутньому, чому ми весь час удосконалюємо техніку і як зробити так, щоб технічні новинки не шкодили людям і довкіллю.

Озираємося назад

Останній, вже традиційний блок запитань дає змогу дізнатися, що обговорюють діти поза уроками, побачити, наскільки учні зацікавилися курсом “Я досліджую світ”, подивитись на роботу педагога очима дітей, поміркувати, як варто змінити діяльність на уроках.

Запитання “Які сторінки підручника ти обговорював/обговорювала з друзями не лише на уроках?” певною мірою допомагає з’ясувати, які форми роботи подобаються дітям найбільше. Цього разу дитина може обрати кілька варіантів відповіді. Кількість обраних сторінок покаже вам, що дітей особливо зацікавило, чи вміють вони визначати пріоритети, чи правильно розуміють зміст слова “найбільше”. Адже все подобатися не може, тому надто багато “галочок” у відповіді може дати додаткову інформацію.

Варто також зіставити відповіді дітей, які дружать, і з’ясувати, наскільки їхні відповіді збігаються. Це також дасть змогу з’ясувати, до якої міри щирими були діти. Тож відповіді покажуть, на що варто звернути увагу, а в іншому допоможе педагогічна майстерність.

Наступні запитання дадуть вам змогу поміркувати, наскільки матеріал курсу доступний дітям, що варто змінити у викладанні, над чим попрацювати додатково. А можливо, з деякими учнями варто попрацювати індивідуально або звернути увагу їхніх батьків на певні труднощі в опануванні навчального матеріалу.

- Яке завдання тобі було найлегше виконувати?
- Яке завдання тобі було важко виконувати?
- Чи цікаво тобі, якою буде тема наступного місяця?

Але не варто надто перейматися тим, що час від часу в дітей виникають труднощі, адже неможливо навчатися, не долаючи перешкод. Головне, щоб діти бачили, що в змозі їх долати. І пам’ятайте: перемоги, отримані легко й без зусиль, не так цінуються.

Далі ви маєте змогу з’ясувати бажання й уподобання дітей і зробити відповідні висновки.

- Напиши мені одне своє побажання на наступний місяць: я намагатимуся його врахувати.
- Що тебе цікавить найбільше?